

міжнародної науково-практичної конференції. Науково-дослідний інститут публічного права. 30 вересня 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 9-12. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-1>

2. Стратегія розвитку Сумського національного аграрного університету на 2021 – 2025 рр. URL: <https://goo.su/M5UI>

3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/722/2019>

4. Цілі сталого розвитку: Україна: Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://goo.su/mcoIJDc>

5. Арістова І.В. Національний механізм реалізації цілей сталого розвитку в умовах інформаційного суспільства в Україні: роль юридичного механізму та його складових. Монографія: Сучасна парадигма публічного та приватного права в умовах сталого розвитку. Scientific monograph. Vol. 1. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 1-31. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-331-6-1>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-411-8-2>

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Бєлкова Тетяна Олександрівна

кандидат педагогічних наук,

докторант кафедри педагогіки,

педагогічного факультету спеціальності: «015 Професійна освіта»

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

м. Київ, Україна

В сучасних умовах надзвичайно складної ситуації в Україні різко зросли вимоги до освітньо-професійної підготовки майбутніх фахівців вищої освіти, зокрема реабілітології. Зросло усвідомлення важливості фізичної реабілітації, особливо в контексті демографічних тенденцій, військових конфліктів та збільшення кількості людей з інвалідністю. Виникла нагальна потреба у вирішенні проблеми відновлення здоров'я особистості, вирішення якої покладається на фахівців з фізичної реабілітації.

Професійна підготовка кваліфікованих фахівців з фізичної реабілітації стає ключовим аспектом надання якісної медико-соціальної та психологічної допомоги різним верствам і віковим групам населення. Вона повністю відповідає викликам, які стоять перед українською системою охорони здоров'я України є актуальною і своєчасною [3].

Концепція національної вищої освіти будується на ідеях унікальної цінності особистості, високого рівня її індивідуального розвитку, на ідеях толерантності, гуманізму та інтелектуальної активності. У зв'язку з цим потребує відчутної оптимізації вітчизняна система професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації [2, с. 6].

На нашу думку, відповідна освітня система потребує розробки та впровадження інноваційної моделі організації освітнього процесу, особливістю якої має бути цільова спрямованість на підготовку майбутнього фахівця до життя в умовах сучасного, динамічного суспільства, що забезпечує його становлення як активного суб'єкта змін та інновацій [1, с. 17].

Тому постала необхідність започаткування у закладах вищої освіти (ЗВО) України спеціальності «227 Фізична терапія, ерготерапія», метою освітньо-професійної програми якої є підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого в європейський та світовий науково-освітній простір фахівця з фізичної реабілітації, здатного свідомо й ефективно проводити освітню, фізкультурно-оздоровчу, реабілітаційну діяльність з різним контингентом населення, а також сприяти гармонійному розвитку особистості, формуванню життєво важливих навичок, розвитку фізичних якостей, діяльності осіб з обмеженими можливостями [8, с. 286]. У зв'язку з цим потребує суттєвої оптимізації вітчизняна система професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації.

Мета статті – теоретично узагальнити та схарактеризувати сучасний стан професійної підготовки майбутнього фахівця з фізичної реабілітації у системі вищої освіти України.

Аналіз вітчизняних та зарубіжних освітньо-професійних програм підготовки фахівців сфери охорони здоров'я переконує, що для успішної підготовки конкурентоспроможного фахівця необхідно виділити ряд загальних і спеціальних компетенцій і сформуванати відповідні програмні результати у здобувачів вищої освіти. Зокрема, важливо вміти застосовувати знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії, виявляти взаємозв'язки різних елементів тощо [7, с. 184].

Однак, професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації в Україні стикається з рядом проблем:

1. Відсутність підручників та навчальних (навчально-методичних) посібників із багатьох дисциплін з фізичної реабілітації.

2. Незадовільне забезпечення навчальним обладнанням кабінетів доклінічної практики у ряді закладів вищої освіти (ЗВО).

3. У багатьох ЗВО існує обмежена можливість майбутніх реабілітологів у виборі баз для проходження навчальної та переддипломної практик, що різко знижує рівень їх професійної підготовки.

4. Недостатня кількість професорсько-викладацького складу, які є дипломованими чи сертифікованими спеціалістами зі здоров'я людини (а не медицини!) у ряді закладів вищої освіти, що готують фахівців фізичної реабілітації.

Що ж стосується професійної діяльності реабілітологів, то група науковців Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка під керівництвом професора-реабілітолога А. Й. Григор'єва. [4] у фундаментальній праці – 10-томному виданні «Енциклопедія фізичної реабілітації» – зазначають, що фахівці фізичної реабілітації можуть працювати у спеціалізованих дошкільних закладах: інтернатах, дитячих будинках, у навчально-реабілітаційних центрах, лікарнях, поліклініках, диспансерах, будинках відпочинку і профілакторіях, специфіка діяльності яких пов'язана з фізичною реабілітацією [6, с. 308].

Позитивним моментом у подальшому працевлаштуванні та формуванні статусу вітчизняних фізичних реабілітологів є внесення змін у назви «фахівець фізичної реабілітації» на «фізичний терапевт» Всеукраїнської Асоціації фізичної терапії, що дозволило розширити права фахівців з фізичної реабілітації та збільшити їх автономність.

Взагалі, фізична терапія в сучасному міжнародному тлумаченні є професією галузі охорони здоров'я, яка спрямована на зміцнення здоров'я, запобігання фізичної неповносправності, оцінку стану й реабілітацію пацієнтів з больовим синдромом, хворобою чи травмою та лікуванням без застосування медикаментозних, хірургічних або радіологічних засобів з використанням фізичних терапевтичних засобів [5, с. 196].

До пріоритетних напрямків професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації належить діяльність щодо відновлення здоров'я, загальне оздоровлення та покращення якості життя особистості завдяки використанню різних засобів фізичної реабілітації і оздоровчих факторів природи. Все це, в свою чергу, об'єднує в себе здоров'язбережувальна діяльність.

Тож одним з найважливіших напрямків професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у закладах вищої освіти є цілеспрямоване формування їх готовності до здоров'язбережувальної діяльності, яку вони можуть здійснювати, працюючи на відповідних посадах у державних і недержавних закладах системи охорони здоров'я, соціального захисту та освіти, провадячи приватну практику.

Проведений аналіз сучасного стану професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у системі вищої освіти України дозволив встановити, що у структурі досліджуваної підготовки пріоритетного значення набуває установка на формування всебічно розвиненої, творчої, здатної до інноваційної діяльності, самовдосконалення та саморозвитку особистості. Тому для розв'язання окресленої проблеми великої актуальності набуває професійно-практична та природничо-наукова підготовка.

Література

1. Артюшина М. Сутність та особливості інноваційно-зорієнтованого підходу у сучасній вищій освіті. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2009. Ч. 3. С. 15–22.

2. Белікова Н.О. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: теорія та методика : [монографія] / Белікова Наталія Олександрівна. К. : ТОВ «Козарі», 2012. 584 с.

3. Белкова Т. О. Аналіз досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у закладах вищої освіти в країнах Азії. *Звітно-наукова конференція «Освіта і наука – 2024»*. Київ: УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024.

4. Григор'єв А. Й., Балан М. М., Рацул А. Б. Енциклопедія фізичної реабілітації: Науковометодичне видання. Кіровоград: Імекс: ЛТД, 2008. 712 с.

5. Суворова Я. Структура та зміст професійної компетентності майбутнього фахівця з фізичної терапії. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія «Педагогічні науки: реалії та перспективи». 2018. Вип. 62. С. 194–198.

6. Тараненко Р. К. Підготовка та працевлаштування фахівців фізичної реабілітації: проблеми й перспективи. Фізична, медична і психологічна реабілітація людей з інвалідністю. Розділ IV. 2013. С. 304 – 312.

7. Хатунцева С. М., Кара С. І., Пшенична Н. С., Расторгуєва І. С., Єфімова А. І. Формування професійної компетентності майбутніх фізичних терапевтів у процесі вивчення біологічних дисциплін.

Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. № 80, Т. 2, 2022. С. 183 – 187.

8. Чепурка О. Сутність поняття «професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації» в контексті сучасної освітньої парадигми. *Інноватика у вихованні.* 2020. Вип. 12. С. 285–293.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-411-8-3>

З ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО РІВНЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Білоконенко Людмила Анатоліївна

доктор філологічних наук, професор,

професор кафедри української мови

Криворізький державний педагогічний університет

м. Кривий Ріг, Україна

Основні виклики нашій системі освіти докладно подані в матеріалах інформаційно-аналітичного збірника МОН України «Освіта України в умовах воєнного стану», а саме: небезпека для життя та здоров'я учасників освітнього процесу та їх переміщення в межах України й за кордон, порушення принципу безперервності освіти, руйнування інфраструктури, зменшення видатків на освіту тощо [4, с. 12]. Але держава здійснює заходи з нормативно-правової, фінансової підтримки учасників освітнього процесу. Водночас у фокусі уваги фахівців перебувають виклики й ризики забезпечення якості освіти в цих умовах [1; 3; 4; 5], адже країна повинна гарантувати стабільність навчання для здобувачів освіти всіх рівнів, між ними й третього (освітньо-наукового).

Інтенсивність підготовки кадрів вищої кваліфікації для різних галузей знань є одним із найважливіших показників розвитку країни, її наукового, технічного й економічного потенціалу. Тому підвищення якості знань, навичок, досвіду здобувачів третього рівня є наріжним принципом освітньої політики України. Покращення цього рівня здійснюється шляхом перегляду традиційних форм і методів викладання та широкого застосування нових, нетрадиційних форм роботи, полегшення умов для індивідуалізації занять аспірантів, збільшення комплексу новітніх технічних засобів, академічної мобільності задля «підготовки висококваліфікованого фахівця, здатного до самостійної науково-дослідницької, науково-